

Фіктивне підприємництво, на мою думку, це діяльність зареєстрованого або перереєстрованого суб'єкта підприємницької діяльності, не пов'язана із здійсненням підприємництва, яка має на меті отримання матеріальної вигоди або здійснення різних видів незаконної діяльності. У свою чергу, фіктивне підприємство виступає знаряддям вчинення вказаного злочину; сукупність таких підприємств називають «конвертаційними центрами».

ПОНЯТТЯ «КОНВЕРТАЦІЙНИХ ЦЕНТРІВ» ЯК НАЙСКЛАДНІШОЇ ВИСОКООРГАНІЗОВАНОЇ ФОРМИ ФІКТИВНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри криміналістики та судової медицини НАВС Патик Л.Л.

На жаль, сьогодні доводиться спостерігати той факт, що діяльність «конвертаційних центрів» вийшла далеко за рамки виключно операцій з конвертації грошових коштів із безготівкової форми в готівкову або з національної валюти в іноземну. Спектр діяльності центрів крокує в ногу з сучасністю, а тому став набагато ширшим і різноманітнішим, набув ознак організованості та групових характеристик. У результаті злочинної діяльності «конвертаційних центрів» економічним інтересам України завдається значна шкода як у вигляді ненадходження податків, зборів, інших обов'язкових платежів, так і у вигляді прямого відтоку грошових ресурсів за кордон.

Незаконна конвертація безготівкових грошових коштів - це злочинне переведення в готівку безготівкових грошових коштів, яке вчиняється організованими злочинними угрупованнями з метою ухилення від сплати податків або легалізації злочинних доходів шляхом створення та використання фіктивних підприємств і легальних фінансово-господарських інструментів ринкової економіки.

Найскладнішою високоорганізованою формою фіктивного підприємництва на сьогодні є «конвертаційний центр». Діяльність останнього постійно модифікується залежно від зусиль, яких докладають контролюючі органи. Так, типовий «конвертаційний центр», зазвичай, формується при банківській установі і включає в себе групу підприємств - від 10 до 30, різних форм власності: від приватних підприємств (орієнтованих на дрібні операції), товариств з обмеженою відповідальністю (найбільш розповсюджені) та до закритих акціонерних товариств (найвищий рівень).

Однак конвертацією «брудних» коштів у більшості випадків займаються легальні фірми, а не фіктивні підприємства; причинами таких дій є: високий рівень оподаткування фонду заробітної плати, який зумовлює економічну доцільність позакасових форм оплати праці (так звана тіньова частина зарплати - «чорна готівка»), прагнення ухилитись від сплати податку на додану вартість і податку на прибуток підприємств, бажання мати готівкові кошти для здійснення повсякденної фінансово-господарської діяльності.

За даними ДПА України з «конвертаційним центром» контактують близько 100-125 легальних підприємств, денний оборот окремих «конвертаційних центрів» досягає 2 млн. гривень. Так, станом на 25.12.2014 року працівники ДСБЕЗ МВС викрили «конвертаційний центр» із загальним обігом понад 2 мільярди гривень. До складу «конверту» входило 45 фіктивних підприємств, через які члени злочинної групи проводили конвертацію безготівкових грошових коштів у готівку та виводили кошти підприємств реального сектору економіки в «тіньовий» обіг.

«Конвертаційні» центри являють собою мережі зареєстрованих в установленому порядку підприємств, створених організованими злочинними угрупованнями для здійснення тіньових фінансово-господарських операцій. Існують «конвертаційні центри» від кількох місяців до трьох років

залежно від їх ролі в злочинних схемах, у подальшому на їхній базі створюються нові.

Відповідно до змісту «конвертаційні центри» аналогічні до фіктивних підприємств, однак мають більш досконалу структуру організації управління злочинним бізнесом та чітко визначений розподіл злочинних ролей (мається на увазі керівник, диспетчер, дилер, юрист та інші).